

**Ankara Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Adalet MYO**

Adalet Programı

Mali Hukuk Bilgisi Dersleri

ÜNİTE III

VERGİ HUKUKU

X. VERGİ HUKUKUNDA SÜRELER

A. Genel olarak

- Süre, belirlenerek sınırlandırılmış olan ve önceden saptanabilir nitelik taşıyan zaman kesitidir.
- Hukukta hak ve yetkilerin kazanılması, kullanılması ve yitirilmesi ile ödev ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi bakımlarından süreler önem taşır.
- Vergi hukukunda da vergilendirme ilişkisinin alacaklısı ve borçlusunu olan taraflar bu ilişkiden kaynaklanan hak ve yetkilerini belirlenmiş olan süreler içinde kullanması, ödev ve yükümlülüklerini de yine belirlenmiş sürelerle uygun olarak yerine getirmeleri gerekir.
- Vergi hukukunda süreler çeşitli açılardan tasnif edilebilir. Bu bağlamda sürelerin süreyi belirleyen organa göre veya sürenin niteliğine göre ya da sürenin miktarına göre ayrımlarından söz edilir.

B. Organik sınıflandırma açısından süreler:

- Burada süreler bunları koyan devlet organına göre yasal süreler, idari süreler veya yargısal süreler olarak üçe ayrılır.
- **Yasal süreler** yasama organı tarafından belirlenen sürelerdir. Vergi hukukunda vergilerin yasallığı ilkesinin bir gereği olarak sürelerin yasalar ile belirlenmesi esastır. Özellikle vergilendirme ilişkisinde tarafların hak ve yetkilerinin kullanımını sınırlayan süreler ile ödev ve yükümlülüklerin yerine getirilmesini düzenleyen sürelerin yasa ile belirlenmesi gerekir. Yasal süreler kesindir ve bunlara uyulup uyulmadığı mahkeme tarafından re'sen denetlenir. Bu süreler ancak yasada öngörülen sebepler mevcut ise uzar. Bu süreleri idare ve yargı organları kendiliklerinden uzatamaz ya da kısaltamaz.
- **İdari süreler** vergi yasaları tarafından belirlenmiş olmayan, belirlenmesi idarenin takdirine bırakılmış olan, idare tarafından takdiren belirlenen sürelerdir. İdari süreler vergilendirme sürecinde usuli bazı işlemlerin yapılması ve şekli ödevlerin ifası hususlarına yöneliktir. İdari süreler gerektiğinde idare organları tarafından uzatılabilir.
- **Yargısal süreler** vergi yargısı organları tarafından içtihat yoluyla takdiren belirlenen sürelerdir. Yargısal süreler genellikle vergi yargılaması sırasında çeşitli usuli işlemlerin yapılmasına yöneliktir.

C. Hukuki nitelikleri açısından süreler: (1)

- Vergi hukukunda sürelerin hukuki niteliğine göre tasnif edilmesidir. Bu ayırmada süreler bunlara uyulmaması durumunda doğacak hukuki sonuçlar ve uygulanacak yaptırımlar açısından hak düşürücü süreler, vergi ödevleri ile ilgili süreler, müsamaha süreleri ve düzenleyici süreler olmak üzere dörde ayrılır.
- **Hak düşürücü süreler:** Vergilendirme ilişkisi taraflarının sahip oldukları hak ve yetkilerin kullanılmasını belli bir zaman ile sınırlandıran ve bu sürelere uyulmadığı takdirde artık bu hak ve yetkiden yararlanma imkanının kalmadığı, ortadan kalktığı sürelerdir. Hak düşürücü süreler yasa ile belirlenir. Bu süreler kamu düzeni ile ilgili olduğundan bunlara uyulup uyulmadığı yargı organları tarafından re'sen denetlenir
- **Zamanaşımı süreleri:** Zamanaşımı vergi idaresinin vergi alacağını tahakkuk ettirme veya tahsil etme imkanını hukuken ortadan kaldıran bir sebeptir. Zaman aşımı süreleri hak düşürücü sürelere benzeseler de nitelik itibarıyla bunlardan farklıdır. Zaman aşımı sürelerinde sürenin geçirilmesi ile hak veya yetki ortadan kalkmaz varlığını sürdürür ancak ileri sürülemeyeceği için mevcut olan bu hak ve yetki kullanılamaz.

C. Hukuki nitelikleri açısından süreler: (2)

- **Vergi ödevleri ile ilgili süreler:** Vergi hukukunda yükümlü ve sorumluların üzerlerine düşen vergisel ödevleri belli bir zaman içinde yerine getirmeleri hususunu düzenleyen ve ödevler bu süreler geçirildikten sonra yerine getirilmiş ise bu durum nedeniyle yaptırım uygulanmasını öngören sürelerdir. Bu süreler çoğunlukla yasalarda düzenlenmiş olsa da idari ve yargısal olanları da mevcuttur. Süreye uymamanın yaptırımı ise çeşitlidir.
- **Müsamaha süreleri:** Vergi yükümlü ve sorumlularının yararına yasalarda düzenlenmiş bulunan sürelerdir. Vergilendirme ilişkisinin borçlu tarafındaki kişilere yasakoyucu çeşitli müsamaha olanakları tanımıştır. Bunların tanınmasındaki amaç vergilendirme ilişkisinde bir ihtilafın ortaya çıkmasına engel olmaktır. Yükümlü veya sorumlular belirlenmiş süreler içinde gerekli işlemleri yapmaz ise yasanın kendilerine tanıdığı bu olanağı kullanma şansını yitirirler . Bu niteliği itibariyle müsamaha süreleri hak düşürücü sürelerle benzer.
- **Düzenleyici süreler:** Bu süre türü vergi idare ve yargı organlarına görevleri ile ilgili bazı işlemleri belli süreler içinde yapmaları hususunda hedef gösteren program niteliğindeki sürelerden oluşur. Bunlara uyulmaması durumunda uygulanacak herhangi bir yaptırım mevcut değildir.

D. Miktarı açısından süreler:

- Vergi hukukunda sürelerin miktarı değişmektedir. Miktarları açısından süreler belirli bir zaman birimi içeren veya belirli bir zaman birimi içermeyen süreler olarak ayrımlanabilir.
- **Belirli bir zaman birimi içermeyen süreler** yasa hükmünde kullanılan ifadenin anlamından hareketle belirlenmekle birlikte belli bir zaman miktarı içermeyen sürelerdir. (derhal, hemen, uygun zaman gibi ifadeler kullanılarak işlemin mümkün olan en kısa süre içinde veya işlemin gerektirdiği ölçüde makul süreler içinde yapılması düzenlenir)
- **Belirli bir zaman birimi içeren süreler** ise gün, hafta, ay veya yıl biçiminde belli bir zaman miktarı içeren sürelerdir.

E. Sürelerin hesaplanması: (1)

- VUK m. 18'de vergi yasalarında vergilendirme sürecine dair yer verilmiş çeşitli sürelerin hesaplanma esas ve yöntemleri düzenlenmiştir.
- VUK m.18'de yer alan hükümler vergi tarhı ve tahsili işlemleri açısından uygulanır.
- -Gün olarak belirlenmiş sürelerin hesaplanması. Gün olarak belirlenmiş sürelerin hesaplanmasında başladığı gün hesaba katılmaz, süre son günün tatil saatinde (mesai saati bitiminde) sona erer.
Örnek: Süre 10 gün olarak belirlenmiştir, Pazartesi günü başlamaktadır, süre başlangıcı olan Pazartesi günü hesaplamada dikkate alınmayacak süre hesabı Salı gününden başlatılacak 10. gün olan izleyen hafta Perşembe günü çalışma saati sonunda süre sona erecektir.
- -Hafta olarak belirlenmiş sürelerin hesaplanması. Hafta olarak belirlenmiş sürelerin hesaplanmasında süre başladığı güne son haftada karşılık gelen günün günün tatil saatinde (mesai saati bitiminde) sona erer.
Örnek: Süre 3 hafta olarak belirlenmiştir ve süre Çarşamba günü başlamaktadır süre izleyen üçüncü haftanın Çarşamba günü çalışma saati sonunda sona erecektir.

E. Sürelerin hesaplanması: (2)

- -Ay olarak belirlenmiş sürelerin hesaplanması. Ay olarak belirlenmiş sürelerin hesaplanmasında süre başladığı güne son ayda karşılık gelen günün günün tatil saatinde (mesai saati bitiminde) sona erer. Sürenin bittiği ayda başladığı güne karşılık gelen bir gün yoksa süre o ayın son gününün tatil saatinde (mesai saati bitiminde) sona erer.

Örnekler:

- 1) Süre 4 ay olarak belirlenmiştir ve Mart ayının 14 ünde başlamaktadır. Süre 14 Haziran günü çalışma saati sonunda sona erecektir.
- 2) Süre 1 ay olarak belirlenmiştir ve 31 Mart tarihinde başlamaktadır. Süre 30 Nisan günü çalışma saati sonunda sona erecektir.

- -Süre sonu belli bir gün olarak belirlenmişse süre belirlenen günün tatil saatinde (mesai saati bitiminde) sona erer.

Örnek: Süre Mart ayı sonu olarak belirlenmiştir, süre 31 Mart günü çalışma saati sonunda sona erecektir.

E. Sürelerin hesaplanması: (3)

- -Resmi tatil günleri (genel tatil ve hafta sonu tatili günleri) süreye dahildir. Ancak sürenin son günü resmi tatile rastlarsa süre bunu izleyen ilk iş gününün tatil saatinde (mesai saati bitiminde) sona erer.
- Örnekler:
 - 1) Süre 1 ay olarak belirlenmiştir ve 12 Aralık 2013 Perşembe günü başlamıştır. Sürenin son günü olan 12 Ocak 2014 Pazar günü olması nedeniyle resmi tatildir. Süre izleyen ilk çalışma günü olan 13 Ocak 2014 Pazartesi günü çalışma saati sonunda sona erecektir.
 - 2) Süre 1 ay olarak belirlenmiştir ve 1 Nisan 2014 Salı günü başlamıştır. Sürenin son günü olan 1 Mayıs 2014 Perşembe günü Emek ve Dayanışma günü olması nedeniyle resmi tatildir. Süre izleyen ilk çalışma günü olan 2 Mayıs 2014 Cuma günü çalışma saati sonunda sona erecektir.
- -Vergilendirmeye ilişkin beyanname ve diğer yazılı bildirimler elden teslim edilebileceği gibi posta ile de gönderilebilir. Taahhütlü posta marifeti ile vergi dairesine gönderilen beyanname ve yazılı bildirimlerde postaya verildiği gün esas alınır.
- **İYUK m. 8’de ise vergi yargılama süreci ile ilgili çeşitli sürelerin hesaplanma esas ve yöntemleri düzenlenmiştir.**
- **İYUK m. 8’de yer alan hükümler vergi yargılama işlemleri açısından uygulanır.**

E. Sürelerin hesaplanması: (4) (vergi yargısı)

- İYUK m. 8'de ise vergi yargılama süreci ile ilgili çeşitli sürelerin hesaplanma esas ve yöntemleri düzenlenmiştir.
- İYUK m. 8'de yer alan hükümler vergi yargılama işlemleri açısından uygulanır.
- -İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda süreler sadece gün olarak belirlenmiştir.
- -Süreler tebliğ, yayın ve ilan tarihini izleyen günden itibaren başlar.
Örnek: Vergi ihbarnamesi 12 Aralık 2013 Perşembe günü tebellüğ edilmiştir. Bu ihbarnameye karşı 30 günlük vergi davası açma süresi 13 Aralık 2013 Cuma gününden itibaren işlemeye başlar.
- -Tatil günleri süreye dahildir. Ancak sürenin son günü tatile rastlarsa süre tatili izleyen ilk çalışma gününün bitimine kadar uzar.
Örnek: Yukarıdaki örnekte 30 günlük dava açma süresinin son günü hafta tatili olan 11 Ocak 2014 Cumartesine rastlamaktadır. Süre 13 Ocak 2014 Pazartesi günü çalışma saati bitimine kadar uzar.
- -Süre sonu İYUK m. 61'de düzenlenen idari yargıda çalışmaya ara vermeye (20 Temmuz -31 Ağustos tarihleri arası) rastlarsa süre çalışmaya ara vermenin sona erdiği günü (31 Ağustos) izleyen tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılır.
Örnek: 24 Temmuzda tebliğ edilen vergi ihbarnamesine karşı, 30 günlük dava açma süresi 25 Temmuz tarihinden itibaren başlar ve bu süre 24 Ağustos günü sona erer, ancak 24 Ağustos çalışmaya ara vermeye rastladığı için dava açma süresi 7 Eylül tarihi mesai saati bitimine kadar uzar.

F. Sürelerin Uzaması: (1)

- Vergi hukukunda öngörülen süreler aşağıda yer alan 4 durumda uzar:
 1. Mücbir sebep (zorlayıcı neden)-VUK m.15
 2. Zor durum (mazeret nedeniyle mühlet verme)-VUK m.17
 3. Mükellefin Ölümü-VUK m.16
 4. Özel Durumlar-çeşitli vergi yasası hükümleri
- Aşağıdaki durumlarda süreler yasa hükmü gereği kendiliğinden veya idarenin takdiri üzerine uzar.

1. Mücbir sebep VUK m.15'de düzenlenen sebeplerin var olması durumunda bu sebepler ortadan kalkıncaya kadar sürelerin işlememesi ve zamanaşımının da işlemeyen süreler kadar uzaması durumudur. Mücbir sebep oluşturan haller doğadan veya insan eyleminden kaynaklanabilir (doğal veya insan kaynaklı olaylar); bu haller şunlardır:

- vergi ödevlerinin yerine getirilmesine engel olacak derecede ağır kaza, ağır hastalık ve tutukluluk durumu,
- vergi ödevlerinin yerine getirilmesine engel olacak doğal afetler (yangın, deprem, sel, su baskını, heyelan, çığ vs.),
- kişinin iradesi dışında meydana gelen zorunlu gaybubet-kayıplık durumları (kaçırılma, göz altına alınma vb. gibi),
- sahibinin iradesi dışındaki sebepler dolayısıyla defter ve belgelerinin elinden çıkmış olması (hırsızlık gibi) durumu.

F. Sürelerin Uzaması: (2)

2. Zor durum VUK m. 1'de düzenlenmiştir. Mücbir sebep sayılmamakla birlikte yükümlü veya sorumlunun vergisel işlem ve ödevlerini süresi içinde yerine getirmesine engel olan ve onu zor durumda bırakan sebepler mevcut olduğunda (örneğin eşi, anan babası veya çocuğunun ağır hastalığa yakalanması gibi) vergi borçlusunun içinde bulunduğu bu zor durum (mazeret) sebebiyle talep üzerine Maliye Bakanlığı tarafından ona yasal sürenin bir katı veya yasal süre bir aydan az ise bir ayı geçmemek üzere uygun bir süre (mühlet) verilebilir.

3. Mükellefin ölümü VUK m. 16 uyarınca mükellefin ölümü durumunda ona ait ve mirasçılara geçen vergisel ödevlerin mirasçılarca yerine getirilmesi için mirasçılara üç ay ek süre verilir.

4. Özel durumlar çeşitli vergi yasalarında çeşitli özel durumlarda sürelerin uzayacağı öngörülmüştür. (örneğin VUK m. 144 uyarınca arama sırasında yükümlünün defter ve belgeleri alıkonmuşsa ve beyanname verilecek tarihe bir aydan az bir süre kalmışsa yükümlünün beyanname verme süresi bu durum nedeniyle uzar. Yine VUK m.111/V uyarınca beşyüzden fazla kayıtlı yükümlüsü olan vergi dairelerinde para yatırma süresi Maliye Bakanlığınca vadenin bitmesini izleyen tarihten itibaren 15 gün uzatılabilir.

XI.VERGİ BORCUNUN SONA ERMESİ

A. Vergi Borcunu Sona Erdiren Temel Nedenler

- ÖDEME-TAHSİL (İradi veya cebri)
- ZAMANAŞIMI (Tahakkuk VUK m. 114 ve Tahsil AATUHK m. 102)
- TAKAS/ÖDEŞME (AATUHK m. 23)
- TERKİN (Hata düzeltme, uzlaşma, yargı kararı, doğal afet, tahsil güçlüğü nedenleri ile)

1. Ödeme-Tahsil: (1)

- Ödeme vergi borcunu sona erdiren en doğal nedendir.
- Vergi borcunu sona erdiren bir neden olarak ödeme vergi borcunun yükümlü veya sorumlu tarafından vergi yasasına uygun biçimde yerine getirilmesidir. Bu işlem vergi alacaklısı açısından tahsil biçiminde ifade edilir.
- Ödeme-tahsil vergilendirme süreci içindeki son işlem ve aşamadır. Muaccel-ödeme zamanı gelmiş bir vergi borcu ödenmek-tahsil edilmek sureti ile sona erer. Muaccel olma borcun ödenme zamanının gelmesi, alacaklının alacağıнын ödenmesini borçludan istemek borçlunun da bu borcu borç tutarını ödemek suretiyle ifa etmek zorunda olmasını ifade eden bir hukuki durumdur. Vergi borcunun muaccel olmasının koşulu tahakkuk etmiş olmasıdır, ancak tahakkuk etmiş olan vergiler muaccel olur ve bunların ödenmesi gerekir.
- Muaccel olan vergi borcu yasada öngörülen ödeme süresi içinde ödenmelidir. Özel yasasında ödeme zamanı belirlenmemiş olan kamu alacakları usulüne uygun olarak borçluya tebliğinden itibaren 1 ay içinde ödenir. Özel yasalarda ödeme zamanları belirlenmiş ise kamu alacakları bu ödeme zamanında ödenir.

1. Ödeme-Tahsil: (2)

- Ödeme süresinin son günü vergi borcunun vade tarihidir. Vergi borçlusu ödeme süresi içinde ama en geç vade tarihinde vergi borcunun ödemek suretiyle yerine getirmelidir. Aksi takdirde bir başka deyişle vadenin geçirilmesi durumunda borçlunun borcunu yerine getirmekte gecikmesinin-temerrüt hukuki sonuçları ortaya çıkar. Yasaların belirlediği süreler içinde vergi borcunu ödemeyen vergi borçluları vergi idaresinin herhangi bir işlemine (ihtar vs.) gerek kalmadan mütemerrit duruma düşer.
- Vergi borçlusunun temerrüdü nedeniyle şu hukuki sonuçlar ortaya çıkar:
- 1. Vadesinde ödenmeyen, ödenmesinde gecikilen kamu alacağına gecikme zammı uygulanır. Gecikme zammı kamu alacağının vadesinde ödenmemesinin yaptırımıdır. Kamu alacağının süresi içinde ödenmeyen kısma vade tarihini izleyen günden itibaren her aylık süre için ayrı ayrı belirlenen oranda gecikme zammı uygulanır. Ay kesirlerine isabet eden gecikme zammı günlük olarak hesap edilir. Gecikme zammı bir ceza değildir, hukuken borcun eklentisi, fer'i-ikincil bir borç durumundadır. Gecikme zammı kamu alacağının tahsilinin geciktirilmesinin yaptırımıdır.
- 2. Vadesinde ödenmeyen vergi borcunun cebri icra yoluyla tahsili gündeme gelir. Kamu alacağının vadesinde ödemeyenlere bir ödeme emri gönderilir, burada kamu alacağının 7 gün içinde ödenmesi veya haciz işlemine esas alınacak bir mal bildiriminde bulunulması gereği tebliği edilir. Ödeme emrinde borcun asıl ve fer'ilerinin nitelik ve miktarı, borcun nereye ödeneceği, borç süresinde ödenmediği veya mal bildiriminde bulunulmadığı takdirde borcun cebren tahsili yoluna gidileceği ve borçlunun mal bildiriminde bulununcaya kadar hapis ile tazyik olunacağı hususları yer alır. Vergi alacağının cebren tahsili vergi borçlusu teminat göstermiş ise gösterilen teminatın paraya çevrilmesi, kefil gösterilmiş ise kefile başvurulması, borçlunun borca yetecek miktardaki malının haczedilerek paraya çevrilmesi suretiyle gerçekleştirilir.

1. Ödeme-Tahsil: (3)

- -Vergi borcu yükümlünün bağlı olduğu vergi dairesine ödenir. Bağlı olunan vergi dairesi yükümlüyü tespit eden, vergiyi tarh eden ve tahakkuk ettiren ve tahsil edecek olan kamu idaresidir. Yükümlü vergi borcunun ikametgahının bulunduğu yer tahsil dairesine ödeyebilir. Bağlı olunan vergi dairesinin bulunduğu belediye sınırları dışındaki vergi dairelerine yapılacak ödemelerde ödemenin hangi vergi dairesi hesabına yapıldığı bildirilmelidir.
- -Vergiler kural olarak bizzat devlet-vergi daireleri tarafından tarh ve tahsil olunur. Ancak vergiler tahsile yetkili kılınmış kişi ve kuruluşlar (örneğin bankalar) eliyle de tahsil olunabilir. Vergi ödemeleri karşılığında ödeme yapan borçluya bir makbuz verilir. Vergi nakden ödenebileceği gibi hesaben de (hesaptan hesaba aktarma virman, havale çizgili çek vs) ödenebilir. Vergiler banka ATM kartı veya kredi kartı ile veya posta vasıtasıyla da ödenebilir. Posta vasıtasıyla yapılan ödemelerde paranın postaya verildiği tarihte borç ödenmiş sayılır.
- Vergi kaynakta kesinti yapılmak-stopaj usulü ile de ödenebilir. Burada ödeme konusu para hak sahiplerine verilmeden önce ödemeyi yapanlar tarafından bunun üzerinde gerekli vergi kesintisi yapılarak bu tutar hazineye ödenir.

2. Zamanaşımı: (1)

- Ödeme dışında vergi borcunu sona erdiren en önemli neden zamanaşımıdır.
- Zamanaşımı vergi hukukunda vergi idaresinin vergi alacağını tahakkuk ettirme ve tahsil edebilme yetkisini ortadan kaldıran bir nedendir.
- Zamanaşımı sürelerinin geçirilmesi vergi alacağının esasını doğrudan etkiler. Devlet sadece yasalar ile belirlenmiş zamanaşımı süreleri içinde alacağın tahakkuk ettirebilir ve tahsil edebilir. Zamanaşımı süreleri geçtikten sonra devlet alacağını isteme yetkisini hukuken yitirir. Zamanaşımı süreleri dolduğunda vergi borcu zamanaşımına uğrar ve devlet bu alacağı tahakkuk ettirme ve tahsil etme olanağının kaybeder.
- Zamanaşımı müessesesi aracılığıyla devletin vergi alma yetkisini sınırlandırılmasında kamu yararı vardır. Böylece vergilendirme ilişkisinin çok uzun zaman askıda kalması önlenir, böylece bireylere hukuki güvenlik sağlanmış olur yine vergi idaresi de zamanaşımı nedeniyle alacaklarını sürüncemede bırakmaz bunları izleme konusunda daha titiz bir tutum içine girer. Zamanaşımı kamu yararı ile ilgili bir husus olduğu için borcun zamanaşımına uğradığı hususu yükümlünün bu konuda bir başvuruda bulunmuş olması gerekmeksizin kendiliğinden gözetilir.
- -Vergi hukukunda esas itibariyle iki tür zamanaşımı vardır:
 - 1. Tahakkuk zamanaşımı-VUK m. 114
 - 2. Tahsil zamanaşımı-AATUHK m. 102

2. Zamanaşımı: (2)

- **-Tahakkuk zamanaşımı:** Vergi alacağıının doğduğu takvim yılını izleyen yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve yükümlüye tebliğ edilmeyen vergiler tahakkuk zamanaşımına uğrar. Tahakkuk zamanaşımının başlangıcı vergiyi doğuran olayı izleyen takvim yılının ilk günüdür. Tahakkuk zamanaşımının süresi 5 yıldır. Beşinci yılın son gününün çalışma saati bitiminde vergi tahakkuk zamanaşımına uğrar. Tahakkuk zamanaşımına uğrayan vergiler için alacaklı vergi dairesinin vergiyi tarh ve tebliğ etme yetkileri ve bu vergi için vergi incelemesi yapma yetkisi sona erer. Bu vergiler için artık yükümlüye vergi ihbarnamesi veya ödeme emri gönderilemez. Bu durumla birlikte yükümlü kendi rızası ile bu vergileri ödeyebilir. Sebepleri mevcut olduğunda zamanaşımı süresi durur ve zamanaşımı sürenin işlemesine engel olan durumun ortadan kalkmasıyla kaldığı yerden işlemeye devam eder. Yine sebepleri mevcut olduğunda zamanaşımı süresi kesilir, kesme nedeninin ortadan kalmasıyla süre yeniden fakat en başından işlemeye başlar.

2. Zamanaşımı: (3)

- **-Tahsil zamanaşımı:** Tahsil zamanaşımı sadece vergiler için değil tüm kamu alacakları için öngörülüp 6183 sayılı yasada düzenlenmiştir. Kamu alacağı vadesinin rastladığı yılı izleyen takvim yılı başından itibaren beş yıl içinde tahsil edilmezse tahsil zamanaşımına uğrar. Tahsil zamanaşımının başlangıcı kamu alacağının vadesinin rastladığı takvim yılını izleyen takvim yılının ilk günüdür. Tahsil zamanaşımının süresi 5 yıldır. Beşinci yılın son gününün çalışma saati bitiminde kamu alacağı tahsil zamanaşımına uğrar. Tahsil zamanaşımına uğrayan kamu alacakları açısından alacaklı idarenin bunları tahsil edebilme yetkisi kalkar. Bu durumla birlikte yükümlünün kendi rızası ile yapacağı ödemeler kabul edilir. Tahsil zamanaşımı durduran ve kesen nedenler de yasada düzenlenmiştir.

3. Takas-Ödeşme:

- Takas-ödeşme vergi hukukunda da özel hukukta olduğu gibi vergi borcunu sona erdiren bir nedendir. Takas aynı cinsten olan karşılıklı ve muaccel iki borcu daha küçük olanı oranında sona erdiren bir hukuki işlem olarak BK m. 118'de düzenlenmiştir. Takas beyanı yoluyla borcun sona erdirilmesi için aynı cinsten ve muaccel karşılıklı iki alacağın var olması gerekir. Böyle bir durumda karşılıklı birbirlerinden alacaklı olan iki kişi birbirlerine olan borçlarını ayrı ayrı ifa etmek yerine takas beyanında bulunmak suretiyle birbirlerinden olan alacaklarını hesaben tahsil eder ve böylece aralarındaki borç ilişkilerini pratik biçimde sona erdirirler.
- Kamu alacaklarında takas AATUHK m. 23'de düzenlenmiştir. Kamu idarelerince yükümlüden tahsil edilmiş olup yasal nedenlerle red ve iadesi gereken kamu alacaklarının yükümlünün reddiyatı yapacak kamu idaresine olan muaccel borçlarına mahsup edilmek suretiyle reddolunabilir. Vergi hukukunda takasın koşulları yükümlünün vergi idaresinden olan alacağının kesinlik kazanmış vergi idaresine olan borcunun da muaccel hale gelmiş olması ve her iki alacağın da kamu hukuku ilişkisinden kaynaklanması kamu alacağı ve kamu borcu olmasıdır. Takas yükümlüye vergi idaresine ödeyeceği ve vergi dairesinden alacağı paraları hesaben tasfiye etme imkanı veren pratik ve uygar bir yoldur.

4. Terkin-Silme:

- Vergi borçluluğunu sona erdiren nedenlerden biri olarak terkin bazı koşulların varlığı halinde vergi alacağını bütün hukuki sonuçları ile birlikte ortadan kaldıran bir yükümlünün başvurusu üzerine yapılan tek taraflı bir idari işlemi ifade eder. Terkin borca kesin olarak son verir.
- Dört çeşit terkin vardır:
- 1. Vergi hataları dolayısıyla yapılan terkin: Yükümlü aleyhinde yapılmış vergi hatalarının düzeltilmesi durumunda hatalı tahakkuk eden vergiler terkin edilir ve hatalı vergilendirme işlemi düzeltilmiş olur.
- 2. Yargı organlarının kararına dayanan terkin: Vergi mahkemelerinin vergilere karşı açılan davalarda verdiği kararlar (vergilendirme işlemini hukuka aykırı bularak iptal etme) üzerine tarh edilmiş olan vergi mahkeme kararı doğrultusunda İdare tarafından kısmen veya tamamen kaldırılır.
- 3. VUK'nda öngörülen terkin nedenleri: Doğal afetler sonucu malvarlığının en az üçte birini kaybeden yükümlülerin doğal afetin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili vergi borçları zararla orantılı olmak üzere kısmen veya tamamen silinir (VUK m. 115).
- 4. AATUHK'nda öngörülen terkin nedenleri: Tarh ve tahakkuk etmiş olan vergi borçlarının yapılan takip sonucunda tahsilinin imkansız olduğu veya bu alacakların tahsili için yapılacak giderlerin alacaktan fazla olacağına anlaşılması durumunda bu alacaklar silinir (AATUHK m. 105).

XII.
VERGİ ALACAĞININ
GÜVENCE ALTINA ALINMASI

XII.Vergi Alacağının Güvence Altına Alınması (1)

- Bir kamu alacağı (kamu gücüne dayanarak elde edilen bir cebri kamu geliri) olarak vergi alacağının tahsili bazı güvencelere bağlanmıştır. Amaç kamu alacağının ve dolayısıyla kamu yararının korunmasıdır.
- Vergilerin yasallığı ilkesi gereğince vergi alacağının tahsilini güvence altına alan tedbirler yasa ile getirilmelidir. Vergilendirme sürecinin her aşamasında olduğu verginin yükümlünün malvarlığından hazineye geçtiği tahsil aşamasında da kanunilik-kanuna uygunluk esastır, keyfilik kabul edilmez.
- Vergi alacağının tahsili yasalar ile belli kurallara bağlanmıştır. Bu alandaki temel düzenleme 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'dur. Yine münferit vergi yasalarında da vergi alacağının tahsili ile ilgili çeşitli hükümler yer almaktadır.
- Yükümlünün vergi borcunu iradi olarak vadesinde ödememesi ancak vade tarihinden daha sonra iradi olarak ödemesi durumunda vadenin geçirilmesinin yaptırımını olarak gecikme zammı adı verilen fer'i/ikincil borç asıl borca eklenir.
- Yükümlünün vadeden sonra dahi vergi borcunu iradi olarak ödememesi durumunda ise devlet hukuki güç kullanarak vergi alacağını cebren-zorla tahsil eder.

XII.Vergi Alacağının Güvence Altına Alınması (2)

- Şekli vergi hukukunun bir alt dalı olan vergi icra hukuku vergi alacağının cebren tahsili usulleri ile vergi alacağını güvence altına alan önlemleri konu edinir. Vergi icra hukuku genel olarak vergi alacağının cebren tahsiline dair teknik, usul ve ilkeleri düzenler. Kamu hizmetlerinin finansmanını sağlayan kamu gelirleri ve alacaklarının belli, özel ve etkili usullerden faydalanılarak rizikoya sokulmadan, düzenli ve zamanında tahsili amaçlanır. Vergi icra hukukunda devlet kendi alacağını resen takip ve cebren tahsil eder. Bu durum nedeniyle vergi icra hukuku icra ve iflas hukukundan ayrılır.
- Vergi ve diğer mali yükümler dayanağını Anayasa (AY m. 73) ve ilgili yasalarından alır; bunların amacı kamu hizmetlerinin yürütülmesi için gerekli mali kaynakları karŐılamaktır. Vergi ve diğer mali yükümlülükler devletin kamu gücüne dayanarak topladığı cebri-zora dayalı kamu alacak ve gelirlerindedir. Ancak cebri-zora dayalı olmayan, kamu gücüne dayanmayan iradi kamu alacak ve gelirleri (rneğin kamu borçlanması, mülk ve teŐebbüs gelirleri, bađıŐ hibe ve dıŐ yardımlar vb. gibi) de mevcuttur. Kamu alacaklarında alacaklı devlet ve devlet dışındaki diğer kamu tüzel kiŐilikleri ve kamu kurum ve kuruluŐlarıdır.

XII.Vergi Alacağının Güvence Altına Alınması (3)

- Vadesinde vergi borcunu ödemeyen yükümlüye vergi dairesi tarafından bir ödeme emri gönderilir, ödeme emrinde borcun yedi gün içinde ödenmesi veya mal bildiriminde bulunulması gereği ihtar edilir. deme emrinde kamu alacağının asıl ve ferileri nitelik ve miktar açısından belirtilir ve borcun nereye ödeneceği gösterilir. ıkartılıp yükümlüye tebliğ edilmiş olan bu ödeme emrine rağmen borç 7 gün içinde ödenmez veya mal bildiriminde bulunulmaz ise vergi alacağının cebren tahsili yoluna gidilir. Mal bildiriminde bulunmayan kamu borçlusu mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere İcra Tetkik Mercii kararı hapsen tazyik edilebilir. Kamu borcu yedi gün içinde ödenmediğinde teminat gösterilmiş ise teminat paraya gevrilir veya kefalet verilmiş ise kefil takip edilir. Teminat veya kefalet söz konusu değil ise haciz veya iflas yoluyla icra takibi gündeme gelir. Bu arada vergi alacağının tahsilini güvence altına almak için vergi dairesince ihtiyati haciz, ihtiyati tahakkuk gibi özel önlemlere başvurulur.
- Kamu borçlusu kendisine tebellüğ edilen ödeme emrine karşı özel bir vergi davası açabilir. Bu dava tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde vergi mahkemesinde böyle bir borcun olmadığı (tamamen ödendiği), kısmen ödendiği veya zamanaşımını uğradığı dava nedenleri ile açılmalıdır. Dava nedenleri yasa ile sınırlanmış olup başka bir neden ileri sürülerek dava açılması mümkün değildir. Bu davanın açılmış olması tahsilat işlemlerini kendiliğinden durdurmaz, borçlu talep etmiş ve teminat göstermiş ise tahsilat işlemlerinin yürütülmesi durdurulabilir.

XII.Vergi Alacağının Güvence Altına Alınması (4)

- -Kamu alacakları için güvence nlemleri Şunlardır:
 1. Rüçhan Hakkı (ncelik hakkı): vergi alacağının tahsili için kamu alacaklısı haciz yolu ile baŐlatılmıŐ bir takipte hacizli mal paraya çevrilmeden takip baŐlatılması koşulu ile iŐtirak edebilir. Malın aynı ile ilgili vergiler rehinli alacaklara karşı önceliğe sahiptir, iflasta ise vergi alacağı alacaklar arasında imtiyazlı bir alacak niteliğinde olup 3. sırada yer alır.
 2. Teminat: Kamu alacağının tahsilini güvence altına almak için borçludan çeşitli değerleri teminat vermesi veya kefil göstermesi istenebilir.
 3. İhtiyati Tahakkuk
 4. İhtiyati Haciz
 5. Bir kısım temlik ve borç yüklenimi iŐlemlerinin hükümsüz sayılabilmesi
 6. Diğer nlemler

Ders sonu

**iyi
haftalar!**

